

Sinteza parcursului sinodal, 17 octombrie 2021 – 15 august 2022, prezentată de Conferința Episcopilor din România

Introducere

Biserica Catolică din România este o realitate eclezială care, în teritoriul actual al acestei țări în care viețuiesc laolaltă mai multe confesiuni creștine, se situează în continuitatea tradiției apostolice. Acest lucru a fost o provocare, dar și o încurajare pentru a trăi spiritul ecumenic, caracterizat prin dialog, momente constante de rugăciune și întâlnire și un viu interes pentru o cunoaștere reciprocă.

Condițiile istorice cu care s-a confruntat țara noastră de-a lungul secolelor a influențat și dezvoltarea vieții religioase pe aceste meleaguri, iar în prezent Biserica Catolică din România se prezintă cu două realități care subliniază mai profund universalitatea și bogăția credinței: Biserica Romano-Catolică din România, cu două Arhidieceze și patru Dieceze (Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, Arhiepiscopia Romano-Catolică de Alba-Iulia, Episcopia Romano-Catolică de Iași, Episcopia Romano-Catolică de Timișoara, Episcopia Romano-Catolică de Satu Mare, Episcopia Romano-Catolică de Oradea); și Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, cu o Arhiepiscopie și cinci Eparhii (Arhiepiscopia de Alba Iulia și Făgăraș, Eparhia de Oradea, Eparhia de Cluj-Gherla, Eparhia de Lugoj, Eparhia de Maramureș și Eparhia *Sfântul Vasile cel Mare* de București). Aceste structuri au o evoluție istorică specifică din care rezultă organizarea actuală, conformă istoriei și misiunii specifice fiecărei Biserici locale (pastorația credincioșilor și exercitarea unității în diversitate specifice Bisericii Catolice).

Prezentul document, redactat pe baza sintezelor sinodale realizate în toate aceste circumscripții ecleziastice este expresia ascultării sinodale și a discernământului asupra realităților prezente în ambele realități catolice ale aceleiași Biserici unice, sfinte, catolice și apostolice din țara noastră.

1. O Biserică chemată să trăiască mereu spiritul sinodal.

Biserica este sinodală prin însăși natura ei, întrucât cei care împărtășesc credința vestită de Mântuitorul, de Apostoli și de urmașii acestora – Episcopii – sunt chemați să fie împreună ca o comunitate de credință și să meargă împreună către un scop comun: întâlnirea personală cu Isus Cristos, convertirea personală și comunitară și mărturia vieții, care poate atrage și alți oameni de bunăvoință spre Domnul.

Aceste realități, demne de dorit de toți cei botezați, trebuie trăite împreună, adică în formă comunitară, evitându-se orice tendință izolaționistă și orice prejudecată. În acest sens:

Centralitatea Sfintei Euharistii și a Cuvântului lui Dumnezeu este percepută ca o condiție *sine qua non* a faptului de a fi împreună în Hristos, prin lucrarea Spiritului Sfânt, de a aparține Bisericii și de a trăi fraternitatea creștină. Faptul de a merge împreună implică

însă responsabilitatea tuturor și îmbracă forme diferite, în funcție de împrejurări (persoană sau instituție eclezială) care presupun chemarea de a însoți și de a fi însoțit pe calea mântuirii. (BISERICA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA, GRECO-CATOLICĂ. SINTEZA PARCURSULUI SINODAL 2022).

Este recerută, așadar, responsabilitatea tuturor în plan liturgic. Nu doar ierarhia Bisericii asigură trăirea spiritului sinodal, propriu de altfel Bisericii, ci fiecare credincios botezat este chemat să devină responsabil pentru a merge într-adevăr împreună spre aprofundarea tezaurului de credință. Trăirea unui autentic spirit sinodal se poate realiza nu numai sub aspect liturgic, ci și prin susținerea unui spirit de comuniune și de împărtășire între asociații creștine, mișcări religioase creștine, comunități de viață consacrată și parohii. Integrarea culturii mărturiei creștine, ca fond autentic al noii evanghelizări, în catehezele adulților și în formarea lor teologică, pentru a încuraja practicarea virtuților în familie și în societate este o altă cale de trăire a sinodalității. Se poate propune un parcurs de formare creștină, în acest sens: o cateheză biblică, morală, care să aibă în vedere mărturia, așa cum sunt catehezele despre misiune, liturgie. Este binevenită o diversificare a slujirilor în Biserică, pentru a veni în sprijinul comunităților parohiale, prin formarea și instituirea de lectori, acoliți, cateheți.

În acest sens, inițiativa pastorală a Sfântului Părinte – Papa Francisc – este cât se poate de binevenită, tocmai pentru a ne ajuta pe toți să înțelegem că suntem fii ai aceleiași Biserici și frați între noi, întrucât Sinodul:

este un drum interior care implică o angajare personală și comunitară serioasă, asumată, care să arate că toți, păstori sufletești, persoane consacrate și credincioși laici, suntem conștienți că *împreună* constituim aceeași Biserică, dorită de Cristos ca semn al prezenței sale în lume. Iar în aceste timpuri, în care omenirea cunoaște profunzimea suferinței cauzate de pandemia de coronavirus sau de tensiuni, precum războiul din Ucraina, Biserica este invitată să se cunoască mai bine, să-și exprime realitatea și aspirațiile, să spună cum se gândește pe sine *astăzi*. (SINOD 2021-2023. PENTRU O BISERICĂ SINODALĂ: COMUNIUNE, PARTICIPARE, MISIUNE. SINTEZA SINODALĂ A ARHIDIECEZEI DE BUCUREȘTI).

2. O Biserică chemată să trăiască prin Cristos, cu Cristos și în Cristos.

Biserica fără Cristos, care este Capul și Domnul ei, nu poate trăi. Cristos însuși este acela care-i asigură trăinicia și o hrănește prin Cuvânt și tainele celebrate cu poporul lui Dumnezeu și pentru poporul lui Dumnezeu. Cea mai directă și mai fundamentală manifestare a Bisericii ca Biserică este Liturghia. În Liturghie, poporul lui Dumnezeu se adună, ia cunoștință de sine, se roagă, învață și trăiește tainele credinței, se întărește prin celebrarea Sacramentelor și se formează spiritual pentru a duce vestea mântuirii și la frații din afara Bisericii, la toți cei de bunăvoință. Este necesară formarea și menținerea unei *conștiințe liturgice vii*, care să ne unească pe toți în jurul Mesei Domnului. De o mare importanță în acest sens sunt Liturghiile celebrate pentru categorii diferite de vârste (copii, adolescenți/tineri, adulți).

Celebrarea liturgică și ocaziile de rugăciune comună au un efect de inspirație și de susținere a drumului comun. Nevoia de spiritualitate nu a dispărut, dar persoana suprasolicitată în viața de zi cu zi devine superficială. Rugăciunea și participarea la

ceremoniile liturgice transmit un sentiment de calm, de liniște interioară, de afirmare spirituală și de apartenență. (SINTEZA SINODALĂ A DIECEZEI ROMANO-CATOLICE DE ORADEA).

Așadar, celebrările liturgice, în rândul cărora Sfânta Jertfă a Euharistiei ocupă locul central, trebuie să fie animate de conștientizarea prezenței Celui celebrat: Isus Cristos Domnul. Tainele Bisericii nu sunt nicidecum simple comemorări, și cu atât mai puțin momente dramatice, ci adevărate memoriale ale iubirii Domnului și prilej de unire spirituală cu Fiul lui Dumnezeu, care, prin aceste celebrări, continuă să fie prezent în mijlocul nostru. Este necesară o continuă formare liturgică a poporului lui Dumnezeu, și chiar și a slujitorilor altarului, prin îmbinarea a două dimensiuni: a) rugăciunea, prin care rămânem, cu realism, în fața lui Dumnezeu și din care ne luăm forța spirituală necesară pentru viață; b) aprofundarea conținutului și semnificațiilor liturgice, care ne pregătește pentru întâlnirea cu noi înșine, cu Domnul și cu ceilalți.

Rugăciunea, mai ales Euharistia formează și hrănește cu adevărat comunitățile noastre. Cristos ne unește. De multe ori însă această formare a comunității nu se realizează doar participând la Sfânta Liturghie. Euharistia este centrul vieții noastre. Trebuie să ne hrănim cu Euharistia, dar totodată trebuie să îndeplinim ceea ce ne îndeamnă Cristos prin Euharistie, să formăm comunități. (DRUMUL SINODAL ÎN DIECEZA ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA).

În afirmațiile de mai jos regăsim o situație pastorală comună întregii Biserici Catolice din România, referitor la inițiative mai concrete în privința formării liturgice a credincioșilor, pentru ca aceștia să cunoască ceea ce se celebrează:

Credincioșii sunt educați să trăiască Liturghia ca moment distinct, dar nu separat, al existenței lor creștine. Pentru aceasta sunt parcurse în unele biserici teme ca: „Euharistia, centrul vieții Bisericii și al misiunii ei”, „Duminica și anul liturgic”, „Sfintele Taine în drumul de credință al creștinului”, „Liturghia între reformă și formare liturgică”. Liturghia duminicală reprezintă pentru marea majoritate a creștinilor care au participat la consultările sinodale o datorie față de Dumnezeu, o întâlnire cu El, o încărcare spirituală pentru săptămâna care începe. Implicarea la răspunsurile liturgice a tuturor credincioșilor prezenți dă sentimentul de rugăciune comunitară, altfel Liturghia este mai mult trăită ca o participare la celebrare. A fost remarcată, în rândul credincioșilor, dorința înțelegerii principalelor momente și mistagogia din spatele gesturilor și simbolismului liturgic. (BISERICA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA, GRECO-CATOLICĂ. SINTEZA PARCURSULUI SINODAL 2022).

Din partea poporului credincios se așteaptă ca celebrările liturgice să fie bine și frumos pregătite, atât cu aportul preotului, cât și al credincioșilor: sunt benefice accentul sporit pe profunzime, păstrarea tradițiilor, utilizarea artei sacre în a-l glorifica pe Dumnezeu, activități muzicale, concertele de muzică sacră, încurajarea compunerii de cântece bisericești noi. (SINOD 2021-2023. PENTRU O BISERICĂ SINODALĂ: COMUNIUNE, PARTICIPARE, MISIUNE. SINTEZA SINODALĂ A ARHIDIECEZEI DE BUCUREȘTI).

Formarea liturgică rămâne un câmp deschis de apostolat, în care suntem chemați cu toții să lucrăm împreună: cler, persoane consacrate și persoane laice. Trebuie evitate anumite tendințe pastorale care dăunează eficacității spirituale a acțiunilor sacre:

Atașarea excesivă față de tradiție, rigiditatea, clericalismul, ipocrizia, atitudinile exagerat de sobre, negativismul, strictetea, împiedică experiența iubirii lui Dumnezeu în liturgie. Trezește repulsie o viață bisericească redusă la liturghii obligatorii, dar și dacă cineva neglijează îndatoririle stării de viață sub pretextul rugăciunii și participării la sfintele liturghii. (SINODUL EPISCOPILOR – ETAPA DIECEZANĂ. ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ ALBA IULIA).

3. O Biserică deschisă spre viitor: pastorația copiilor, a tineretului și a adulților.

Trăim într-o societate marcată de schimbări profunde, influențată de ceea ce se întâmplă în epoca post-modernă. Omul contemporan tinde să tăgăduiască referința la sacru și să aleagă să umple locul lui Dumnezeu din inima sa cu oferte consumismului și ale relativismului moral. Acest lucru duce și la dorința, mai ales în rândul tinerilor, de a se îndepărta de „vechile” referințe morale și de a căuta ceea ce aduce satisfacții de moment, fără consistență morală, umană și religioasă. Vedem că prezența implicată și constantă a copiilor și a tinerilor în viața Bisericii este din ce în ce mai slabă, în multe parohii identificându-se un adevărat abandon al practicii religioase în rândul acestora, în special a tinerilor, ceea ce dă de gândit cu privire la viitorul comunităților noastre de credință. De aceea, este necesară o adaptare a limbajului credinței la categoriile de vârstă implicate în viața Bisericii. Această adaptare este de dorit să aibă curajul de a aborda constant teme sensibile și de a le integra în structura unor cateheze, cum ar înțelegerea corectă a sexualității, a ideologiei de gen, a avortului, a corupției, a eutanasiilor. În acest sens, este relevantă formarea laicilor pentru și prin mass-media, ca factor de educație creștină. Mai concret,

În multe situații, adolescenții și tinerii simt că sunt lăsați la marginea comunității. Aceștia își doresc să fie însoțiți, încurajați și implicați în propriile parohii. Mulți dintre ei exprimă necesitatea unei formări intense în vederea trăirii credinței și a înfruntării provocărilor vieții.

Există diferite modalități prin care se poate crește ca tovarăși de drum, astfel încât membrii comunității creștine să fie „facilitatori ai harului și nu controlori ai legii”. Câteva modalități ar fi următoarele: ascultarea și punerea în practică a Cuvântului lui Dumnezeu, participarea activă la acțiunile liturgice, devotament față de propria comunitate, implicarea într-o asociație bisericească, voluntariatul, colaborarea dintre păstori și laici, atenția față de tinerele generații, folosirea mijloacelor moderne de comunicare în vederea întăririi comunii etc. (SINTEZA SINODALĂ A DIECEZEI DE IAȘI).

Tinerii, viitorii adulți, au așteptări mari din partea Bisericii. Doresc, în adâncul inimii lor, să se simtă primiți cu ceea ce le este specific, să fie îndrumați în viața de credință în mod competent, să găsească persoane bine formate spiritual și uman cu care să poată vorbi deschis despre frământările și provocările vârstei lor. Ei nu sunt reticenți față de Biserică în mod deliberat, însă atitudinea unor lucrători pastorali sau a unor credincioși îi poate îndepărta relativ

ușor de ceea ce doresc de fapt: cunoașterea și înțelegerea propriei credințe și a legăturii cu Dumnezeu.

Tinerii au inimi generoase! Sunt generoși prin natura vârstei lor frumoase, iar această frumusețe a lor genuină nu trebuie lăsată să fie înghițită de ofertele lumii desacralizante în care trăim. Printre așteptările lor:

Trebuie să dedicăm timp pentru ascultare. Este necesar să ne deschidem inima și să facem în noi loc pentru celălalt. Să nu reacționăm imediat la cele spuse. Ascultarea sinceră este necesară pentru a face parte pe plan lung dintr-o comunitate sau a trăi într-o familie creștină. (DRUMUL SINODAL ÎN DIECEZA ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA).

Tinerii înșiși recunosc că s-au întâlnit în ambianța parohială cu oameni exemplari, radioși, că percep o deschidere către tineri din partea Bisericii. Ei apreciază și pașii mici, consideră necesară viața adulților ca mărturisitori ai credinței. Opiniile, pe de altă parte, reflectă cealaltă latură a realității care are nevoie de o comunitate și mai puternică, mai incluzivă. Tinerii adulți, crescuți din băncile orei de religie, găsesc cu greu o comunitate primitoare, nu își formează propriul grup. De asemenea, a fost descris ca o dificultate faptul că există parohii în care rivalitatea prelungită între grupuri și indivizi face dificilă trăirea în unitate (RAPORTUL DIECEZEI ROMANO-CATOLICE DE SATU MARE PRIVIND PARCURSUL SINODAL).

4. O Biserică deschisă spre ceilalți frați în credință: dialogul ecumenic

Realitatea Bisericii Catolice din România are ca specific caracterul ei minoritar, conferit de faptul că majoritatea populației țării face parte din Biserica Ortodoxă Română. Acest lucru nu înseamnă o închidere în apartenența confesională, ci o dorință mereu constantă de a trăi o unică și vie credință, fapt care s-a confirmat în diferite împrejurări istorice. Probabil că unul dintre cele mai importante momente ecumenice concrete l-a reprezentat vizita apostolică de neuitat a Sfântului Ioan Paul al II-lea în țara noastră, în zilele de 7-9 mai 1999. La plecarea din România, Suveranul Pontif a exprimat gândurile sale prin aceste cuvinte de mare valoare și cinste pentru România *creștină*:

Țara voastră are ca și înscrisă în rădăcinile ei o singulară vocație ecumenică. Prin poziția geografică și prin lunga ei istorie, prin cultură și tradiție, România este o casă unde Orientul și Occidentul se regăsesc în dialog natural.

Aici și Biserica respiră deosebit de evident prin cei doi plămâni ai săi. Și în aceste zile am putut trăi această experiență. Alături unii de alții, cum erau Petru, Andrei și ceilalți apostoli adunați în rugăciune cu Maica Domnului în primul cenacol, am trăit noi Rusalii spirituale. Vântul Duhului Sfânt a suflat cu putere peste acest pământ, și ne-a făcut să fim tari în comuniune și mai cutezători în vestirea evangheliei. Noua limbă care ne-a fost dăruită, limba comuniunii fraterne, am folosit-o și i-am simțit dulceața și frumusețea, forța și eficiența. (...) Evenimentul spiritual pe care l-am trăit, binecuvântat de sfântul Dimitrie și de sfinții martiri ai ultimelor decenii, este o experiență de păstrat și de transmis în speranța că noul mileniu ce se deschide în fața noastră să fie un timp de mai mare comuniune între Bisericile creștine și de descoperire a fraternității dintre popoare. (DISCURSUL PAPEI IOAN PAUL AL II-LEA LA CEREMONIA DE RĂMAS BUN. AEROPORTUL BĂNEASA, 9 MAI 1999).

Avem, așadar, o trăire conștientă și vie a dialogului ecumenic, dorit de Conciliul al II-lea din Vatican ca o modalitate autorizată și pertinentă de a descoperi ceea ce este specific celorlalte tradiții creștine, fără bariere mentale sau prejudecăți sterile. În acest sens:

Dialogul, celebrarea și comuniunea ecumenică sunt de mare importanță pentru mulți. Este important ca să se mențină și să se promoveze un dialog constructiv bazat pe respect reciproc între toți credincioșii la toate nivelurile. Căutând, planificând și sărbătorind împreună ocazii ecumenice, unitatea credincioșilor devine o realitate tangibilă, iar mulți au experimentat deja numeroasele roade bune ale acestui efort. Forța și bucuria credinței noastre comune ne ajută să mergem împreună pe calea care promovează ceea ce ne unește și ne învață să ne respectăm diferențele. (...) Să se facă cunoscute rezultatele eforturilor ecumenice cât mai mult posibil. Este necesar să se reflecteze asupra potențialului de cooperare ecumenică la nivelul Bisericii locale și, acolo unde este cazul, să se consolideze. Relațiile ecumenice care pot fi considerate foarte bune în dieceza noastră, trebuie să fie aprofundate în continuare. Este nevoie de o acțiune și de o voce comună, în special în apărarea vieții de la naștere până la moarte. Acțiunea comună a liderilor creștini locali este un semn pentru întreaga comunitate. Să încercăm să apreciem mai mult ceea ce este al nostru și să recunoaștem bogăția celorlalte biserici. În relațiile ecumenice ale tinerilor au prioritate părtășia, organizarea acțiunilor sociale și de caritate comune. Tinerii nu se tem să învețe lucruri noi, pot fi un bun exemplu pentru părinții lor și mai târziu își pot crește copiii în acest spirit (SINTEZA SINODALĂ A DIECEZEI ROMANOCATOLICE DE ORADEA).

Dialogul ecumenic întâmpină prejudecăți legate de anumite condiționări istorice, precum drama Marii Schisme, resimțită încă drept un factor de ruptură și disociere, credincioșii de alte confesiuni fiind uneori încurajați de păstorii lor să evite contactul cu „ereticii”. Vestea cea bună a Conciliului al II-lea din Vatican, primită cu bucurie de catolici, rămâne din păcate neîmpărtășită de mulți dintre necatolici – dialogul cu ortodocșii și cu neoproteștanții având mai ales de suferit în acest sens. Apoi, există încă răni din perioada dureroasă a comunismului, când trăirea credinței și practicarea ei vizibilă erau descurajate de autorități. Este de dorit o responsabilizare optimă în vederea încurajării dialogului ecumenic la nivel social și spiritual. Forumurile ierarhice competente sunt chemate să elaboreze proiecte cultural-religioase, concretizate prin parteneriate adresate copiilor, tinerilor și adulților. Prin dialog și cunoaștere reciprocă este nevoie de identificarea traumelor produse de-a lungul istoriei și de un efort comun de vindecare a memoriei în spiritul credinței în Cristos și al dialogului ecumenic:

O bună comunicare are loc acolo unde există deschidere către dialog, se conturează valori și interese comune, respectiv unde persoanele participante la dialog se adresează unele către altele cu încredere reciprocă, bunăvoință și respect. În același timp, există situații în care afronturile din trecut sau conflictele de interese îngreunează spiritul dialogului. S-au exprimat opinii: „Să nu ne fie frică să ne manifestăm și în comunitățile din afara bisericii” și „să nu uităm că timp de 40 de ani în comunism nu puteam discuta despre așa ceva. Acum, după 30 de ani, încă mai învățăm să dialogăm. Sunt persoane care au fost vătămate în Biserică. Cine se ocupă de ele?” Sărbătorile ecumenice și solidaritatea (în domeniile carității, căsătoriei, reprezentanță, educație) sunt prezente la nivelul parohiilor

și localităților. Concluzie: Cu înțelepciunea Spiritului Sfânt, în ciuda viziunii asupra lumii sau a altor diferențe, este necesar să se continue dialogul, acolo unde este posibil, cu reprezentanții diferitelor confesiuni, instituții și ai societății civile. (RAPORTUL DIECEZEI ROMANO-CATOLICE DE SATU MARE PRIVIND PARCURSUL SINODAL).

E bine să ne amintim că provocările zilelor noastre sunt aceleași pentru toți, de aceea:

Bisericile creștine și credincioșii sunt chemați să acționeze împreună pentru a oferi asistență refugiaților și migranților, să lupte împotriva sclaviei moderne și a traficului de persoane, să sprijine operațiunile de consolidare a păcii, să susțină libertatea religioasă, să acționeze împotriva discriminării, să apere sacralitatea vieții și să se îngrijească de creație. Dramele, suferințele și necesitățile acestei lumi aproape că ne constrâng să mergem împreună pe drumul unității creștine. (SINTEZA SINODALĂ A DIECEZEI DE IAȘI).

5. O Biserică deschisă spre societate și spre toți oamenii de bunăvoință prin dialog.

De multe ori poporul lui Dumnezeu se lovește de percepția eronată că Biserica nu este „vizibilă”, că ar trebui să facă mai mult pe tărâm social-caritativ, să fie mai prezentă în mass-media, să fie o veritabilă „carte de vizită” pentru catolicii din România și nu numai. În timpurile noastre, „vizibilitatea” conferă vitalitate, atrage, poate influența opinii, mentalități. Biserica este „vizibilă” în primul rând prin aceea că este și funcționează ca Biserică, iar acest lucru poate fi promovat și prin mai multe posturi de radio și televiziune, printr-o mare varietate de site-uri internet, cum sunt cele diecezane și eparhiale, parohiale, ale unor instituții de învățământ, institute de viață consacrată etc. De fapt:

Este o constatare generală, că dialogul este eficient atunci și acolo unde participanții sunt deschiși unul față de celălalt și se respectă reciproc. Un dialog de bună calitate facilitează acceptarea diferențelor de opinie și rezolvarea conflictelor în familie, la locul de muncă, în societate sau în Biserică. Deși desființarea opiniilor opuse nu este dificilă pentru majoritatea oamenilor din societatea noastră de astăzi, există o divergență socială predominantă care împiedică sau chiar previne apropierea. (SINTEZA SINODALĂ A DIECEZEI ROMANO-CATOLICE DE ORADEA).

Societatea așteaptă din partea Bisericii răspunsuri competente la tematici care privesc ocrotirea vieții, înțelegerea sacralității omului, anumite chestiuni legate de înțelegerea corectă a credinței. Nu de puține ori, Biserica se confruntă cu anumite rețineri nejustificate în privința dorinței sale legitime de a se implica în înțelegerea corectă a unor chestiuni stringente pentru societate și de a oferi lumină asupra unor aspecte provocatoare ale zilelor noastre. Aceste rețineri provin fie din rândul operatorilor mass-media, fie chiar din partea unor membri ai Bisericii, care nu se simt pregătiți să ia cuvântul pentru a prezenta linia oficială de gândire a Bisericii, care își are inspirația în cuvântul Scripturii, în Tradiția vie a Bisericii și în continuitatea învățăturii Magisteriului ordinar și extraordinar și are în vedere tocmai binele autentic al omului. Este de dorit o promovare mai activă a dialogului dintre cei care împărtășesc aceleași convingeri religioase, dar și cu ceilalți oameni; iar în această promovare, mass-media are un rol covârșitor:

Mass-media, mijloacele moderne de comunicare, realizările tehnice și științifice joacă un rol important în răspândirea Evangheliei, dar adesea nu le-am exploatat suficient de mult. Credincioșii ar trebui să își asume cu mai mare convingere reprezentarea Bisericii în viața publică. Creștinii dedicați care lucrează în același domeniu ar putea face mai mult împreună. Cu toții trebuie să fim mai conștienți de faptul că viața evanghelică poartă în sine semințele schimbării sociale. Dialogul ar trebui consolidat nu numai în interiorul Bisericii, ci și între Biserică și societate. (SINODUL EPISCOPIILOR – ETAPA DIECEZANĂ. ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ ALBA IULIA).

6. O Biserică deschisă spre ascultarea și angajarea propriilor ei membri.

Și noi toți, ca oameni ai credinței, avem nevoie să ne amintim constant de atenția corectă și necesară pe care trebuie să o acordăm propriilor frați, însă cu onestitate și demnitate:

În cadrul comunității, adesea vocile cele mai puternice sunt cele care își rezervă cu totul subiectul religiozității, și astfel îi fac pe cei mai tăcuți să se simtă inconfortabil în comunitate, să se poticnească din cauza ipocriziei și să întoarcă spatele. Formarea de clici și grupuri, partizanatul pot corupe unitatea Bisericii. Ar trebui să existe mai puțină birocrație, mai multă transparență, în special în gestionarea bunurilor materiale. (SINODUL EPISCOPIILOR – ETAPA DIECEZANĂ. ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ ALBA IULIA).

O mare provocare pentru Biserica Catolică din lume, precum și pentru cea din țara noastră, este constituită de necesitatea înțelegerii corecte a ideii de participare responsabilă la viața Bisericii, fără tendința de a monopoliza anumite sectoare ale vieții ecleziale. A fi în Biserică înseamnă a ne asuma modelul Bunului Păstor revelat în Cristos Isus, și nu a domina sau a impune anumite capricii personale. În ceea ce presupune angajarea poporului lui Dumnezeu în viața Bisericii trebuie să ținem întotdeauna seama de caracterul eclezial și de slujire. Acest lucru se realizează prin încurajarea constituirii consiliilor pastorale parohiale, care pot contribui cu mult folos la revitalizarea vieții de credință din parohiiși la schimbarea unei mentalități care vede în preot o figură centrală, iar credincioșilor le atribuie doar un rol marginal. Valoarea inestimabilă a credincioșilor laici în viața Bisericii și implicarea lor în viața de apostolat a fost subliniată în repetate rânduri de Magisteriul contemporan, deoarece:

Timpurile noastre nu pretind mai puțin zel din partea laicilor, ci, dimpotrivă, condițiile actuale cer ca ei să desfășoare un apostolat tot mai intens și mai vast. Într-adevăr, creșterea continuă a populației, progresul științific și tehnic, relațiile mai strânse între oameni nu numai că au lărgit la nesfârșit domeniul apostolatului laicilor, din care o mare parte le este accesibil numai lor, ci au ridicat și probleme noi, care le pretind o preocupare și un efort atent. Un astfel de apostolat devine cu atât mai urgent cu cât a crescut în mod deosebit, așa cum se și cuvine, autonomia multor sectoare ale vieții umane, implicând uneori o anumită înstrăinare de ordinea morală și religioasă, punând în gravă primejdie viața creștină. Trebuie adăugat că în multe zone unde preoții sunt prea puțini sau, după cum se întâmplă uneori, sunt lipsiți de convenita libertate de acțiune, Biserica nu ar putea

fi prezentă și activă fără munca laicilor. (CONCILIUL AL II-LEA DIN VATICAN, DECRET DESPRE APOSTOLATUL LAICILOR *APOSTOLICAM ACTUOSITATEM*, NR. 1).

Pentru o pastorație autentică și unitară, în care slujitorii hirotoniți să fie imagini ale Bunului Păstor în cadrul comunităților de credință încredințate grijii lor pastorale, se simte nevoia depășirii unor prejudecăți învechite și dăunătoare: din partea preoților—faptul că ar fi singurul motor eficient în viața comunităților parohiale, iar din partea credincioșilor laici – o anumită teamă că nu sunt capabili să acționeze competent sau eficient. În acest sens:

În sprijinirea participării laicilor în viața Bisericii s-a constatat că este nevoie și de deschiderea preoților, în unele cazuri chiar de o schimbare de mentalitate pastorală. Dacă toată activitatea pastorală rămâne pe umerii preotului munca sa va rămâne foarte redusă și limitată. (DRUMUL SINODAL ÎN DIECEZA ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA).

Relația dintre credincioși și preoți, cu bucuriile și neajunsurile sale, este un aspect pe care credincioșii l-au subliniat în mod deosebit ca pe unul dintre modurile în care Biserica își poate dezvolta și împlini caracterul ei sinodal.

7. O Biserică maturizată în speranță, orientată spre viitor.

Sinodul Episcopilor nu este o simplă inițiativă pastorală a Sfântului Părinte, nici nu este convocat pentru a aduna documente, ci pentru a trezi conștiința poporului lui Dumnezeu și a legăturii sale cu Dumnezeu, în urma prezentării experienței sale de viață și de credință. În viitor este binevenită identificarea unor domenii noi de formare a laicilor: spiritualitatea creștină (patrimoniul fundamental al spiritualității marilor Sfinți ai Bisericii), pentru a răspunde necesității de a promova modele autentice de sfințenie în societate. Un alt domeniu care merită sprijinit este cateheza vocațională (abordare psihologică și spirituală), pentru a identifica nevoile și cerințele comunității creștine. În acest sens, s-au identificat trei componente catehetice: discernământul, interpretarea voinței lui Dumnezeu și alegerea stării de viață. Acestea sunt determinante pentru o Biserică matură în credință, vie și formată din credincioși conștienți de identitatea lor. De aceea:

Drumul împreună trebuie să continue valorizând aceste experiențe. Plecând de la aceste mărturii, vom fi atenți în continuare tot mai mult la cei care sunt însoțitorii noștri de drum către Împărăția lui Dumnezeu, indiferent de poziția și pregătirea lor din societate. (BISERICA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA, GRECO-CATOLICĂ. SINTEZA PARCURSULUI SINODAL 2022).

Credința ne invită, implicit, la asumarea unei atitudini de speranță în viața de zi cu zi. Schimbările legitime de mentalitate și mod de a acționa necesită timp, discernământ și echilibru, iar toate acestea sunt sinonime cu *convertirea* continuă la care suntem chemați neîncetat. O convertire a inimii care va fi vizibilă și în viitoarea *convertire pastorală*, atât de necesară în timpurile noastre, în care evenimentele se succed cu rapiditate, iar influența lor asupra societății și chiar a Bisericii este mai mare decât ne-am aștepta. Trebuie să înțelegem, pe de altă parte, că deși Biserica se află mereu în proces de reformare, schimbările trebuie să

facă mereu referință la voința Capului ei, Domnul nostru Isus Cristos, care vrea „ca toți să fie una” (cf. *In* 17,11) în credință și trăire.

Concluzie

Biserica este chemată să privească prezentul și viitorul cu recunoștință, cu încredere în Isus Cristos, Stăpânul timpului și al istoriei. Parcursul sinodal a scos la iveală lumini și umbre, așteptări și constatări, care ne invită la acțiuni concrete, care evidențiază realitatea conștientizării nevoii unei convertiri continue, care să țină seama de voința Domnului, de semnele timpului și de așteptările fraților noștri. Însuși drumul comunitar, la toate nivelurile, ne formează pentru stilul de viață și de acțiune „în trup”. Așadar, vocația comunitară pe care o avem facilitează drumul împreună, ascultarea reciprocă și dialogul.

Acest Sinod al Episcopilor, prin forma inedită de celebrare propusă de Sfântul Părinte Papa Francisc, ne-a provocat să luăm cuvântul și să dăm glas propriilor noastre vise și aspirații. Împlinirea acestora, în baza unui discernământ echilibrat și matur și în funcție de condițiile social-culturale prezente și viitoare, se dorește a fi o ocazie de a înțelege că Biserica nu este o instituție rigidă, închisată în trecut, ci este un organism viu, în continuă dezvoltare, alcătuit din oameni *vii*, care nu se tem să-și deschidă inima și să se facă ascultați.

Această sinteză sinodală, care oglindește anumite aspecte din bogăția modului de gândire și înțelegere a frumuseții credinței de pe aceste meleaguri, este o mărturie că noi, fiii Bisericii Catolice din România, vrem să trăim o *credință vie*, demnă de moștenirea prețioasă a mărturiei de credință a înaintașilor și de jertfele lor martirice, pe care le purtăm cu pietate în gând și în inimă și pe care vrem să le valorificăm și în viitor, sub inspirația suavă, însă constantă a Duhului Sfânt.